

Sjöfartsverket
 byggnadssektionen
 Ass. Annagreta Uddenbo/011-191181

PM 1 (2)
 1986-11-11 Dnr 15.2109- /86

Karl Nilsson.

31380 / 55/55

BERGUDDENS FYRPLATS

Berguddens fyr automatiserades 1969-05-31. Fyrplatsen avbemannades 1969-09-30.

Fastighetsbeteckning:

Bergudden 1:1, Umeå kommun, Västerbottens län.
 Lagfart beviljad 1905-08-15, § 122, för Kungl Maj:t och Kronan.

Berguddens fyrplats - belägen å västra delen av Holmön vid Västra Kvarken - består av fastigheten Bergudden 1:1 med en till densamma ledande 1,13 km lång väg.

Sammanlagda arealen är 2,19 hektar.

Sjöfartsverkets byggnader m m å fyrplatsen

A. Fyren, 17,8 meter högt fyrtorn av trä, brunt med ett vitt fält på SV sidan, byggnadsår 1896.

B. Mistmaskinhus av lättbetong, byggnadsår 1954, har numera rivits. Kvar står betonggrunden, som på sina ställen är över en meter hög. Maskinhusgrunden är inhägnad med ett staket av trä.

C. Bostadshus Litt A med källare under södra delen (fyrmästarbostaden) av byggnaden, byggnadsår 1895. Huset om- och tillbyggt åren 1948-1949 samt ytterligare förbättrat 1954. Huset inrymmer i bottenplanet

A1 (95 m², fyrmästarbostad) om 3 rum och kök, hall och tvättrum, uppvärmning från spispanna,

A2 (78 m², fyrvaktarbostad) om 2 rum och kök samt tambur och tvättrum, uppvärmning från spispanna,

A3 (32 m²) å vinden, en mindre lägenhet om 1 rum med kakelugn, kök med vedspis, tambur med tvättställ, jämte

ett separat järnspisrum.

I huset finns vatten och tvättvattenavlopp i de tre lägenheter-na, men ej i järnspisrummet. Pump till hydrofor är placerad i källar-en, som även inrymmer separata matkällare till bostäderna.

Lägenhet A1 är uthyrd för fritidsändamål till förrådsmanen vid distriktsförrådet i Holmsund, Karl Nilsson.

Lägenhet A2 är uthyrd för fritidsändamål till expeditionsvakten vid sjöfartsverket, Allan Carlsson.

Lägenhet A3 är ej uthyrd.

1884

- IV D. Uthus I, byggnadsår 1895, bestående av tvätt- och bagarstuga med badrum.
- IV E. Uthus II, byggnadsår 1895, friliggande källare av betong med skyddsrum och järndörr.
- V F. Uthus IV, byggnadsår 1895, = visthusbod.
- VI G. Uthus III, byggnadsår 1895, senare tillbyggt, inrymmande fyra vedbodsutrymmen med en ytterdörr till vardera.
- VII H. Uthus V, byggnadsår 1895, tillbyggt 1954, avträde med tre separata WC:n med ytterdörr till vardera.
- VIII I. Uthus VI, byggnadsår 1914 (flyttad från Malören), fotogenbod, till skillnad från samtliga tidigare nämnda byggnader belägen utanför (söder om) den inhägnade gårdsplanen.
- J, K och L. Hamn med brygga och vågbrytare av betong, slip bestående av träslanor. Hamnen är öppen och oskyddad, brygga och vågbrytare i det närmaste torrlagda till följd av landhöjningen.
- M. Vatten och avlopp. Brunnen anlagd 1895 resp 1904, fördjupad 1924 och under 1960-talet.
- N. Vägar och betongvandringar. (N utgår, vägar och betongvandringar har annan sträckning än på situationsplanen.)
- IX O. Uthud VII, byggnadsår 1966, separat avträde för extra personal.

Övriga anläggningar

P. På gårdsplanen finns ett nedsprängt skyddsrum anlagt av militär myndighet år 1968. (Tillstånd av byggnadssektionen 1967-12-04.)

Inom området finns en mindre fiskebod, som används som överliggningsplats. Bodan, som tillhörde en fyrmästare långt tillbaka i tiden, ägs nu efter en kedja av försäljningar av Roger Jakobsson, Umeå. Något arrende utlas ej för bodan.

En mindre bod inom området ägs av Bror Eriksson, Holmsund. Eriksson har tidigare varit anställd som fyrvaktare. Inte heller i detta fall regleras förhållandet genom något avtal.

Annagreta Uddenbo
Annagreta Uddenbo

02-13

skicka = originalföretag utskrift och ombyggnadsplaner

1992-02-14

Förslag till skyddsföreskrifter för det statliga byggnadsminnet
Berguddens fyr, på fastigheten Bergudden 1:1, Holmö socken,
Umeå kommun, Västerbottens län

Berguddens fyrplats är belägen på västra sidan av Holmön, strax söder om Holmöns by, med en fin utsikt över Västra Kvarken. Fyrtornet uppfördes 1895 av Sjöfartsverket och sedermera av Domänverket. Berguddens fyr automatiserades maj 1969 och avbemannades i september samma år. Betonggrunden till den numera rivit mistmaskinhus fungerar som en samlings- och utsiktspunkt för besökare. Den är inhängd med ett staket av trä och ligger brevid fyrtornet.

Enligt Utbildningsdepartements beslut den 14 december 1978, förklarades Berguddens fyr som byggnadsminnesmärken enligt då gällande förordningar i 20 § kungörelsen (1920:744). Byggnadsminnesförklaringen ska utvidgas för att omfatta även övriga byggnader som hör till fyrplatsen.

Det statliga byggnadsminnesförklaringen av Berguddens fyrplats omfattar fyrtorn, bostadshus, sex uthus och jordkällare.

1. Det sexkantiga fyrtornet är uppfört i trä, spånklätt och brunmålat. Ett vitt fält på sydväst sidan. Grunden är av huggen sten. Arkitekter är L. Pettersson och T. Stenberg. Det sexkantiga kupoltak är kopparklädd. (ritning bifogas)
2. Bostadshus uppfört 1895 och inrymt fyrmästare- och fyrvaktarelägenheter. 1923 inreddes ytterligare en fyrvaktarelägenhet på vinden. Totalt tre lägenheter. Byggt av resvirke med rödmålade stående locklistpanel. Grunden är dels huggen sten och dels betong. Taket är av Eternit.
3. Uthus med tvätt- och bagarstuga med badrum från 1895. Byggt av resvirke med rödmålade locklistpanel. Grunden är huggen sten och taket är plåt.
4. Friliggande källare av betong med skyddsrum och

järmdörr. Byggd 1895.

5. Visthusbod som byggdes 1895. Resvirke och rödmålad locklistpanel. Grunden är betongplinter. Taket av Ondulin.
6. Vedboden uppfördes 1895, senare tillbyggt. Den inrymmar fyra vedbodsutrymmen med en ytterdörr till vardera. Byggd av bräder och står på betongplinter.
7. Dass som byggdes 1895 och tillbyggt 1954. Avträde med tre separata toorklosett med ytterdörr till vardera. Byggd av resvirke med rödmålad locklistpanel. Grunden är gjuten och taket är plåt.
8. Fotogenboden byggdes 1914 och är flyttad från Malören. Den är byggd av resvirke och har rödmålad locklistpanel. Boden har papptak och står på betongplinter.

På bifogade situationsplan har byggnaderna markerats med snedstreck och gränsen för statligt byggnadsminnesområdet med streckprickad linje.

Skyddade delar,

- Byggnaderna får inte rivas eller flyttas.
- Byggnaderna får inte till det yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
- I byggnadernas inre får inte sådana åtgärder vidtagas som medför ingrepp i befintlig rumsindelning eller stomme. Inte heller får åtgärder vidtagas som innebär ingrepp i äldre fast inredning.

Underhåll

Underhållsåtgärder som berör byggnadernas exteriör skall utföras på sådant sätt att den ålderdomliga karaktären bibehålles. Skadade delar får ersättas med nya av motsvarande utförande. Samråd i vård- och underhållsfrågor skall ske med Riksantikvarieämbetet.

Övrigt

Närområdet skall hållas i sådant skick att anläggningens utseende och karaktär inte förvanskas. Området får inte ytterligare bebyggas.

Om det finns särskilda skäl till ändring av byggnadsminnet som strider mot de här meddelade skyddsföreskrifterna skall ansökan prövas av Riksantikvarieämbetet, som enligt förordningen om statliga byggnadsminnen (1988:1229) 6-7 §§, får lämna tillstånd till ändring i sådant fall.

Särskilda råd:

Tillsyn av tak som inte är av plåt bör snarast ske.

Dessutom vore det önskvärt om det fanns en informationsskylt vid den ovannämnda utsiktspunkten som dels visar geografiska sevärdheter på en karta och dels berättar om Berguddens fyrplats historia.

BERGUDDENS FPL Situationsplan

KUNGL. Sjöfartss
BYGGNADSBYRÅN - F.

130286

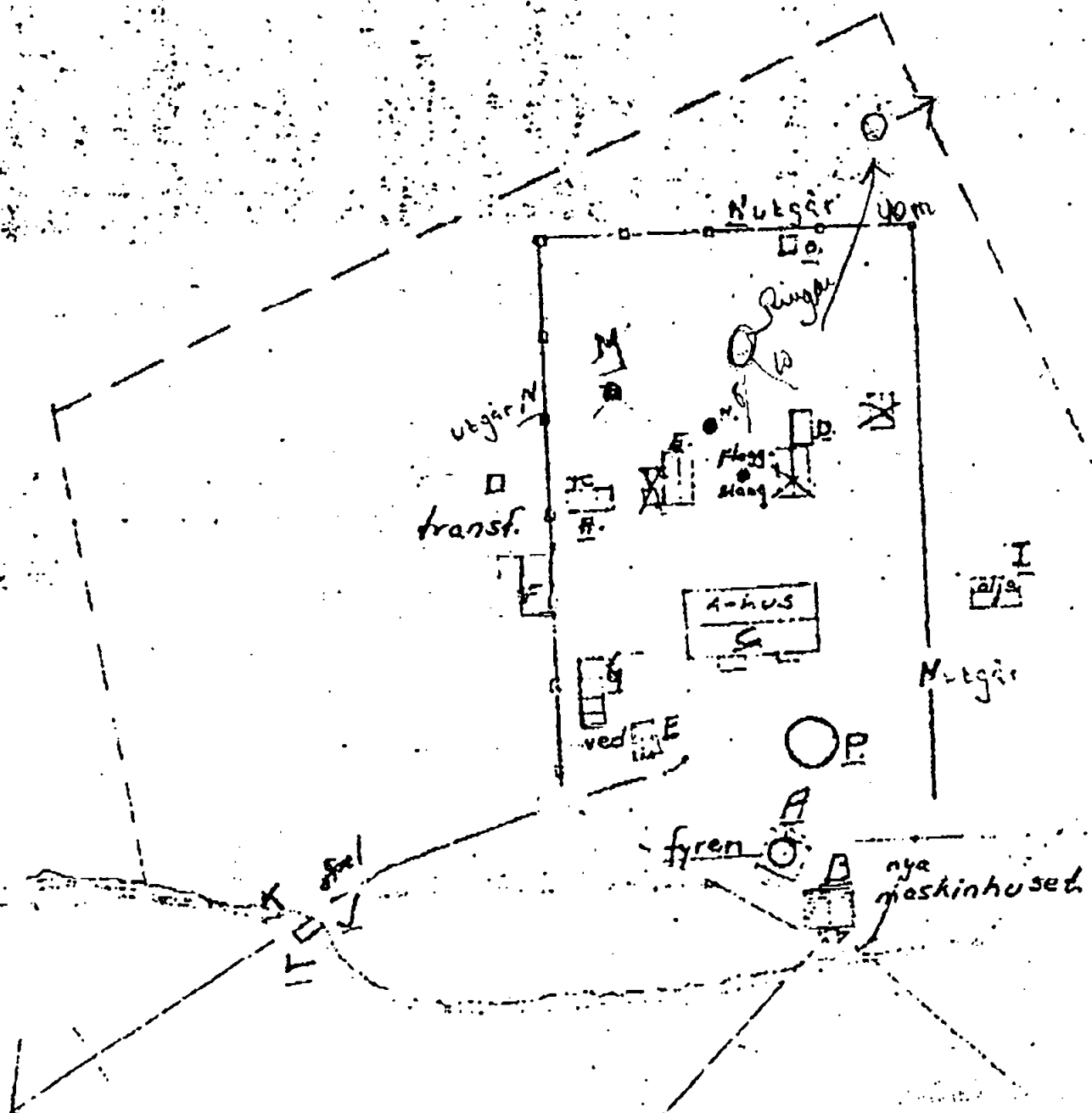
KONTIF.

G.C.C.

RTAD: Kop S. Srg

SPANSY:

SKALA:

REMISSVAR

1993-03-11

Ert dnr 1092/93

Vårt Dnr DFn 93/312

Riksantikvarieämbetet
Box 5405
114 84 STOCKHOLM

Ref. Jan Karlsson

Bilaga

	Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer
Ink.	1993-03-12
Dnr.	1092/93

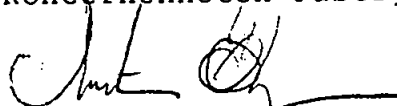
Statliga byggnadsminnet Berguddens fyrplats, Berg-
udden 1:1 i Umeå kommun

Domän AB har inget att erinra mot föreslagna skydds-
föreskrifter.

Fastigheten Bergudden 1:1 utgör så kallad kronoholme
och har vid bolagisering av Domänverket kvarhållits i
statens ägo. Domän AB utövar dock tills vidare förvalt-
ningen av kronoholmarna.

Med vänlig hälsning

DOMÄN AB
Koncernenheten Fastigheter

Christer Öhman
Fastighetschef

17
Riksantikvarieämbetet
Statens historiska museer
Byggnadsavdelningen
Granskningsenheten
1:e antikvarie Jan Karlsson

Datum **ÄRENDEKOPIA** Ärendenummer

1993-02-17
Erst datum

1092/93
Ärendenummer

DomänMark Nord

Länsstyrelsen i Västerbottens
län

Västerbottens museum

Förslag till skyddsföreskrifter för det statliga
byggnadsminnet Berguddens fyrplats, Bergudden
1:1, Holmöns socken, Västerbotten, Västerbottens
län

Berguddens fyr är byggnadsminne sedan 1978.
Anläggningen omfattas idag av skydd enligt
förordningen om statliga byggnadsminnen (SFS
1988:1229) men saknar skyddsföreskrifter. Med
anledning härav har riksantikvarieämbetet
upprättat ett förslag till skyddsföreskrifter,
vilket härmed översänds till Er för synpunkter.
Noteras bör att förslaget innebär en utökning av
skyddet att även omfatta fyrplatsens bostads- och
uthus.

Ämbetet hemställer att synpunkterna på det
bilagda förslaget tillställs ämbetet snarast.
Vänligen referera till vår handläggare i
remissvaret.

RIKSANTIKVARIÉÄMBETET
Byggnadsavdelningen

Axel Unnerbäck
Avdelningsdirektör

Jan Karlsson

Bilaga:
Förslag till skyddsföreskrifter

POSTADRESS	BESÖKSADRESS	TELEFON	TELEFAX	TELEGRAM	POSTGIRO
Box 5405 114 84 Stockholm	Storgatan 41	08-7839000	08-6607284	Riksantikvarie	59994-4

Förslag till skyddsföreskrifter för det statliga byggnadsminnet Berguddens fyrplats, Bergudden 1:1, Holmöns socken, Västerbottens län

Historik

Vid mitten av 1700-talet begärde borgerskapet i Umeå att en fyr skulle uppföras invid byhamnen på Holmön. Förslagsritningar från år 1802 och 1810 finns bevarade men inget av dessa förslag kom till utförande. Först år 1847 anbefalldes i ett Kungl. brev att en fyr skulle uppföras på Holmön. Även denna gång ändrades dock planerna och den nya fyren byggdes istället på Stora Fjäderägg öster om Holmön.

Berguddens fyr uppfördes sedermera 1895 efter ritningar av arkitekterna L. Pettersson och T. Stenberg. Samtidigt byggdes även bostadshus och flera uthus. Det sexkantiga fyrtornet är uppfört i trä med spånklädda väggar och ett kupoltak täckt med kopparplåt. Bostadshuset innehöll lägenheter för fyrmästaren och fyrvaktaren. 1923 inredes ytterligare en lägenhet på vinden. Huset om- och tillbyggdes 1948-49 och omändrades även 1954. Samma år tillbyggdes även vissa av uthusen och ett nytt mistmaskinhus uppfördes invid fyren. Denna byggnad är numera riven, kvar finns betonggrunden som inhägnats med ett trästaket och idag fungerar som utkiksplats. Fyren automatiserades 1969 och avbemannades senare samma år.

Det statliga byggnadsminnet Berguddens fyrplats består av följande byggnader:

1. Fyrtorn, uppfört 1895.
2. Bostadshus, uppfört 1895.
3. Uthus med tvätt- och bagarstuga, uppfört 1895.
4. Källare, uppförd 1895.
5. Visthusbod, uppförd 1895.
6. Vedbod, uppförd 1895 och senare tillbyggd.
7. Avtråde, uppfört 1895 och tillbyggt 1954.
8. Fotogenbod, byggd 1914 och flyttad från Malörens fyrplats.

POSTADRESS	BESÖKSADRESS	TELEFON	TELEFAX	TELEGRAM	POSTGIRO
Box 5405 114 84 Stockholm	Storgatan 41	08-7839000	08-6607284	Riksansantikvarie	59994-4

Skyddsföreskrifter för Berguddens fyrplats

1. Byggnaderna får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Ingrepp får inte göras i byggnadernas stommar.
3. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras med material och metoder som inte förvanskar byggnadernas kulturhistoriska värden.
4. Det område som markerats på bilagda karta får inte ytterligare bebyggas och skall hållas i sådant skick att områdets utseende och karaktär inte förvanskas.

I övrigt gäller Förordning om statliga byggnadsminnen m.m. (SFS 1988:1229). Tillstånd till ändring prövas av regeringen om ändringen innefattar från kulturhistorisk synpunkt väsentliga ingrepp. I övrigt prövar riksantikvarieämbetet tillstånd.

A.T.A. Holmöna²³ sn V6

Datum

31/3 1993

Dnr

267/93

BILAGA

Riksantikvarieämbetet och
Statens historiska museer
Ink. 1993-04-06
Dnr. 1092/93
1092/B9

Riksantikvarieämbetet
Byggnadsavd.
Jan Karlsson
Box 5405
114 84 Stockholm

Yttrande inför utarbetande av skyddsföreskrifter för det statliga byggnadsminnet Berguddens fyrplats, Bergudden 1:1, Holmöns socken, Västerbottens län

Västerbottens museum föreslår följande komplettering till de föreslagna skyddsföreskrifterna. Under punkt 2: "Ingrepp får inte göras i byggnadernas stommar eller fasta inredning, spisar och dyl." Under punkt 4: "...att områdets utseende och karaktär från den tid då fyrplatsen var bemannad inte förvanskas." Motivet till kompletteringen är att området under senare år har ändrat karaktär och nu mer ser ut som en fritidstomt. Vi föreslår dessutom ett stycke som även skyddar förändring eller borttagning av äldre teknisk/maskinell utrustning. Sådant bör enl. vår åsikt få göras först efter samråd med RAA.

För Västerbottens museum

Bo Sundin
byggnadsantikvarie

1993-04-14 beslutet
Am. 4. A.

Kopia för kännedom till länsantikvarien

26

Postadress	Gatuadress	Telefon	Telefax	Bankgiro	Postgiro
Västerbottens Museum 903 42 UMEÅ	Gammlia	090 / 11 86 35 vx	090 / 11 90 00	713 - 3697	69 45 89 - 3

Riksantikvarieämbetet
Statens historiska museer
Byggnadsavdelningen
Granskningsenheten
1:e antikvarie Jan Karlsson

1993-02-17

1992/93
L...
K...
Ink. 93. 00 00.
002-1992/93

A.T.A. Holmöns sn Vb

DomänMark Nord

Länsstyrelsen i Västerbottens län

An 930408

Västerbottens museum

Bilaga

19 930408

Beröras genom
länsmuseet 930301

Jan Karlsson

Riksantikvarieämbetet och
Statens historiska museer
Ink. 1993-04-15
1092/93
Dnr: B

Förslag till skyddsföreskrifter för det statliga byggnadsminnet Berguddens fyrplats, Bergudden 1:1, Holmöns socken, Västerbotten, Västerbottens län

Berguddens fyr är byggnadsminne sedan 1978. Anläggningen omfattas idag av skydd enligt förordningen om statliga byggnadsminnen (SFS 1988:1229) men saknar skyddsföreskrifter. Med anledning härav har riksantikvarieämbetet upprättat ett förslag till skyddsföreskrifter, vilket härmed översänds till Er för synpunkter. Noteras bör att förslaget innebär en utökning av skyddet att även omfatta fyrplatsens bostads- och uthus.

Ämbetet hemställer att synpunkterna på det bilagda förslaget tillställs ämbetet snarast. Vänligen referera till vår handläggare i remissvaret.

RIKSANTIKVARIÄMBETET
Byggnadsavdelningen

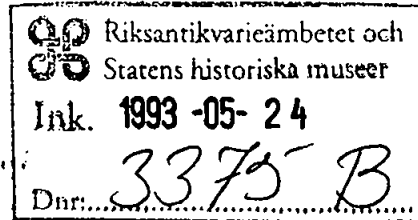
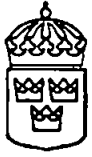
Axel Unnerbäck
Axel Unnerbäck
Avdelningsdirektör

Jan Karlsson
Jan Karlsson

19.23.09.15
Annika H. A. - bu

Bilaga:
Förslag till skyddsföreskrifter

POSTADRESS	BESÖKSADRESS	TELEFON	TELEFAX	TELEGRAM	POSTGIRO
Box 5405 114 84 Stockholm	Storgatan 41	08-7819000	08-6607284	Riksantikvarie	599944

Riksantikvarieämbetet
Box 5405
114 84 STOCKHOLMFastställande av skyddsföreskrifter för det statliga byggnadsminnet Berguddens fyrplats

Berguddens fyrplats, Bergudden 1:1, Holmöns socken, Umeå kommun, Västerbottens län är statligt byggnadsminne enligt regeringsbeslut den 14 december 1978 (jämför övergångsbestämmelser p. 2 förordningen (1988:1229) om statliga byggnadsminnen m.m.).

Riksantikvarieämbetet har i skrivelse den 22 mars 1993 anhållit om att regeringen fastställer av ämbetet föreslagna skyddsföreskrifter för byggnadsminnet.

Domän AB som för närvarande förvaltar Berguddens fyrplats har yttrat sig över förslaget.

Regeringen fastställer följande skyddsföreskrifter och avgränsning för det statliga byggnadsminnet Berguddens fyrplats.

./.

- De på bifogade situationsplan med nr 1 till 8 numrerade byggnaderna får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
- Ingrepp får inte göras i byggnadernas stommar.
- Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras med traditionella material och metoder på ett sådant sätt att byggnadernas kulturhistoriska värde inte minskar.
- Det på situationsplanen markerade området får inte ytterligare bebyggas. Det skall hållas i sådant skick att miljöns utseende och karaktär inte förvanskas.

Om det av särskilda skäl är nödvändigt att ändra byggnadsminnet i strid med skyddsföreskrifterna skall ansökan om tillstånd enligt 6-7 §§ förordningen (1988:1229) om statliga byggnadsminnen m.m. lämnas in till Riksantikvarieämbetet.

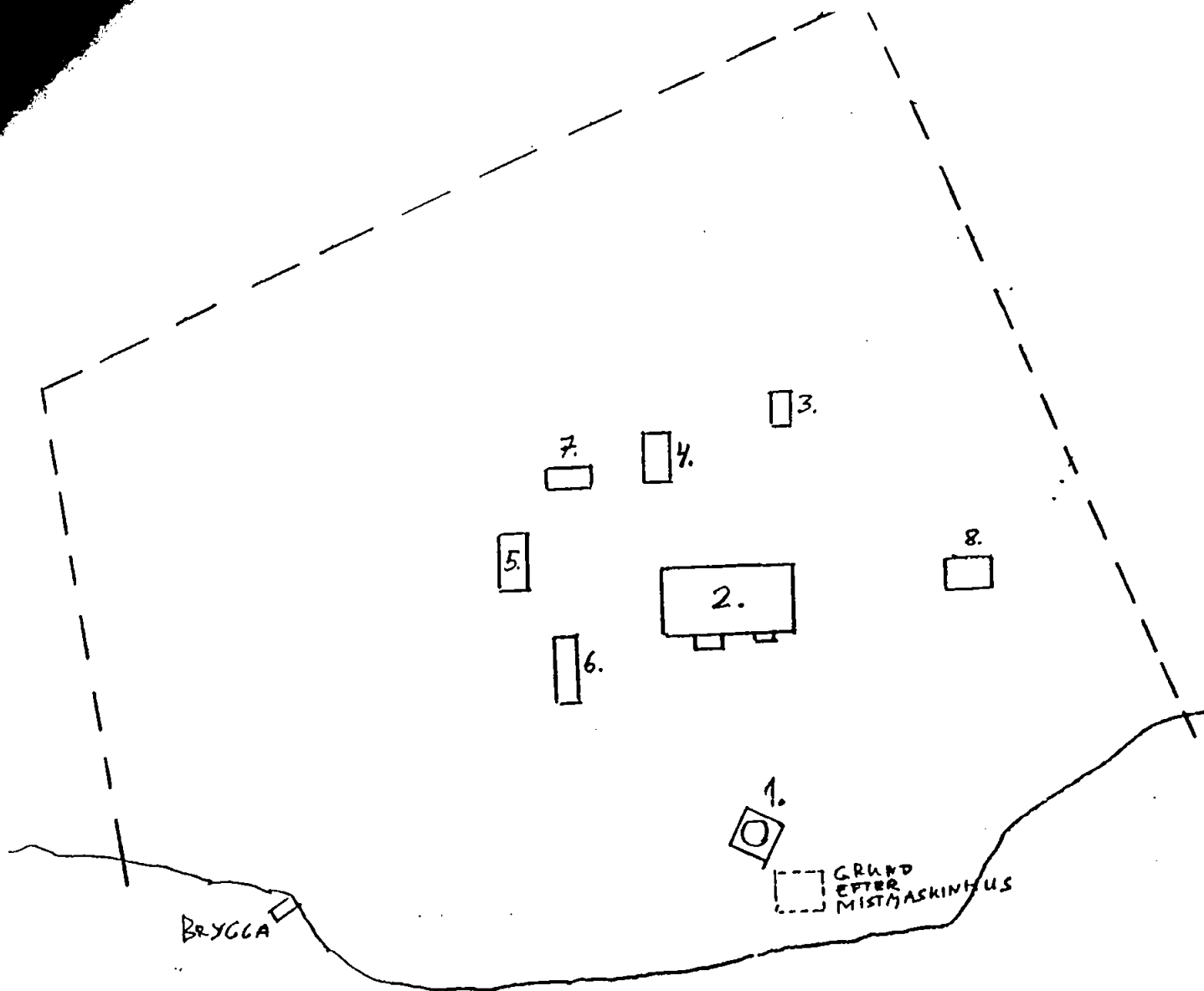
På regeringens vägnar

Birgit Friggebo

Maria Malmlof

Kopia till

Finansdepartementet
Näringsdepartementet
Domän AB
Länsstyrelsen i Västerbottens län

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET
Geografisk information - Planregistrering

ÄRENDEBLAD
PNR

Arkivnr: 2480K-P 09/8
Dnr: 09/306

Handläggare:

Anna Helmersson

Regdatum: 2009-01-12

Registrering av åtgärder:

Byggnadsminne Berguddens fyr

Information:

Berörda fastigheter:

BERGUDDEN 1:1

HÄNDELSER I ÄRENDET

2009-01-09	TR	Tidigaste registreringsdatum
1978-12-14	BD	Beslutsdatum
2009-01-09	PB	Inlagd i ACM